

Fjármála- og efnahagsráðuneytið
Arnarhvoli við Lindargötu
101 Reykjavík

Sent á samráðsgátt

Reykjavík, 19. september 2019

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi til nýrra heildarlaga um innheimtu opinberra skatta og gjalda

Samtök atvinnulífsins, Samtök iðnaðarins, Samtök fjármálafyrirtækja, Samtök verslunar og þjónustu og Samtök ferðaþjónustunnar (samtökin) hafa tekið til umsagnar drög að frumvarpi til nýrra heildarlaga um innheimtu opinberra skatta og gjalda sem birt voru á samráðsgátt stjórnvalda 11. september 2019. Um er að ræða seinna samráð en samtökin skiluðu umsögn um málið á samráðsgáttina 28. ágúst sl. Samtökin áréttu þá afstöðu og þær athugasemdir sem þar komu fram.

Verði frumvarpið að lögum verða reglur um innheimtu opinberra skatta og gjalda, reglur um endurgreiðslu oftekinna skatta og gjalda og hluti innheimtuákvæða tekjuskattslaga sameinuð í ný heildarlög. Samtökin fagna því markmiði að lagaumgjörð málaflöksins verði einfölduð og telja eðlilegt að innheimtumaður hafi þau úrræði sem hann þarf til að sinna sínu hlutverki.

Samtökin vilja þó minna á mikilvægi þess að gæta að friðhelgi einkalífs og persónuvernd þegar kemur að þeim upplýsingum sem ríkið telur sig þurfa hverju sinni til að rækja skyldur sínar. Að mörgu er að huga þegar kemur að vernd og vinnslu persónuupplýsinga sem eðlilegt væri að tiltaka í frumvarpi sem þessu svo sem hvernig öryggi við meðferð upplýsinganna verður tryggt, þau skilyrði sem tryggja lögmæta vinnslu og meðalhóf, **samspil við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018 sem og við upplýsingalög nr. 140/2012**. Samtökin skora áfram á stjórnvöld að gæta að góðu samráði við Persónuvernd við frekari vinnslu frumvarpsins.

Samtökin sakna þess til að mynda að sjá ekki ákvæði í frumvarpsdrögum sem hugar að áhrifum upplýsingagjafar sem þessarar á friðhelgi einkalífs með hliðsjón af upplýsingalögum nr. 140/2012, nánar tiltekið 9. gr. þeirra laga. Frumvarpsdrögin mættu innihalda ákvæði sem tiltekur takmörkun á aðgangi almennings að upplýsingum um eignir og skuldir, tekjur og fjárhagsstöðu. Slíkt myndi fela í sér aukið réttaröryggi gjaldenda. Að sama skapi færi vel á því að hafa almenna skírskotun til þess að lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga nr. 90/2018 gildi um þá vinnslu persónuupplýsinga sem frumvarpið felur í sér.

Samtökin hafa nánari athugasemdir við þrjár greinar frumvarpsins sem eru eftirfarandi:

1. Vanskil skatta og gjalda

Ráðuneytið féllst ekki á að fella ákvæði 3. mgr. 7. gr. fyrra frumvarps brott og er samhljóða ákvæði nú að finna í 5. mgr. 7. gr. Samkvæmt íslenskum kröfurétti er gjalddagi kröfu það tímamark þegar kröfuhafa er fyrst heimilt að krefjast þess að skuldari inni greiðslu sína af hendi. Í vissum tilvikum veita kröfuhafar skuldara frest til að efna skyldu sína og telst þá krafan ekki vanefnd ef greiðslan berst fyrir veittan frest, þ.e. svokallaðan eindaga. Í fyrirbyggjandi frumvarpsdrögum er lagt til að vikið sé frá þessum grundvallarreglum kröfuréttar. Þar sem kveðið er á um að skattar og gjöld sem ekki hafa verið greidd á

gjaldþaga séu í vanskilum. Í athugasemdum við 7. gr. frumvarpsins er ákvæðið skýrt nánar og sérstaklega tekið fram að um vanskil sé að ræða, þrátt fyrir að eindagi sé ekki kominn.

Samtökin mótmæla þessu og telja að engin rök standi til þess að setja sérreglu um vanskil skatta og gjalda, eins og lagt er til í frumvarpinu. Leiðir þetta til þess að fyrirtæki sem standa að fullu í skilum við ríkissjóð og nýta sér þá heimild til að greiða skatta og gjöld innan eindaga teljast í vanskilum við ríkissjóð. Þetta getur haft áhrif á möguleika fyrirtækja til að taka þátt í útboðum opinberra aðila þar sem skilyrði þátttöku er yfirleitt að fyrirtæki sé ekki í vanskilum með opinber gjöld. Ef ekki verður samþykkt að fella brott ákvæði 5. mgr. 7. gr. frumvarpsins gera samtökin þá tillögu að vanskil séu miðuð við **eindaga en ekki gjaldþaga**.

2. Endurgreiðsla oftekens fjár

Í 8. gr. frumvarpsins er að finna reglur um endurgreiðslu oftekens fjár. Meginreglan samkvæmt ákvæðinu er að stjórnvöld endurgreiði skatta og gjöld sem ofgreidd reynast lögum samkvæmt. Fé skal endurgreiða með vöxtum nema í þeim tilvikum þegar endurgreiðsla fer fram innan 30 daga frá því að ofgreitt var. Meginreglan er því sú að gjaldandi fái ofgreiðslu endurgreidda með vöxtum allan þann tíma er fé hans var í vörslum ríkissjóðs að þeim tilvikum undanskildum þegar endurgreitt er innan 30 daga.

Skilyrði fyrir greiðslu dráttarvaxta á ofgreitt fé eru hins vegar þrengd verulega miðað við núverandi fyrirkomulag. Samkvæmt frumvarpinu mun almenna reglan verða sú að ekki verði greiddir út dráttarvextir af ofteknum sköttum og gjöldum heldur vextir skv. 1. mgr. 8. gr. vaxtalaga, skaðabótavextir. Frumvarpið gerir ráð fyrir þremur undantekningum á þessari meginreglu. Í fyrsta lagi á gjaldandi rétt til greiðslu dráttarvaxta á endurgreiðslukröfu sína ef inneign í skatti eða gjöldum er til staðar (4. mgr. 8. gr.). Hins vegar leggjast dráttarvextir ekki á kröfu hans ef greiðsla fer fram innan 30 daga frá því að hún er lögð fram. Í öðru lagi öðlast gjaldandi þennan rétt ef kæra hans er til meðferðar hjá yfirsattanefnd og nefndin leggur ekki úrskurð á kæru innan lögboðins frests (2. mgr. 8. gr.). Í þriðja lagi á gjaldandi rétt á greiðslu dráttarvaxta frá þeim tíma er dómsmál telst höfðað til endurgreiðslu skatta eða gjalda (3. mgr. 8. gr.).

Til þess að gjaldandi eigi rétt til greiðslu dráttarvaxta á kröfu sína þarf að liggja fyrir, skv. 1. ml. 4. mgr. 8. gr., að inneign í skatti eða gjöldum sé til staðar. Með því er átt við að þar til bært stjórnvald hafi úrskurðað um inneignina. Það er því ekki átt við það tímamark þegar fé var oftekið. Telja má líklegt að þar til bær stjórnvöld reynist treg til að samþykkja eða úrskurða um kröfur á hendur þeim sjálfum, gjaldanda í vil. Meginregla kröfuréttar er sú að eftir gjaldþaga ber að greiða dráttarvexti. Í 1. mgr. 114. gr. laga um tekjuskatt nr. 90/2003 segir að sé skattur ekki greiddur innan mánaðar frá gjaldþaga skal greiða ríkissjóði dráttarvexti af því sem gjaldfallið er. Eðlilegt væri að sambærileg regla gildi þegar um ofgreiðslu er að ræða. Með frumvarpinu er hins vegar lagt til að sami aðili, kröfuhafinn, setji reglur um hvort og hvenær dráttarvextir skulu lagðir á kröfur sem þeim ber að greiða, hvort að slík krafa hafi stofnast í raun og hvort að öll skilyrði fyrir álagningu dráttarvaxta séu fyrir hendi. Ljóst er að allir kröfuhafar eru ekki í sömu aðstöðu og með reglusetningunni verður því jafnræði kröfuhafa raskað verulega.

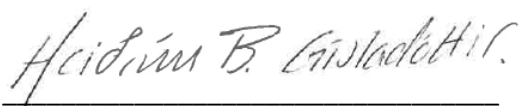
Ein rök að baki reglunni sem birtast í greinargerð eru þau að mögulegt sé að gjaldendur misnoti í einhverjum tilvikum aðstöðu sína og greiði meira en þeim ber til að ná hagstæðari ávöxtun á fé sitt, með dráttarvöxtum á endurgreiðslu, en þeim stendur til boða annars staðar. Þessi rök eru í besta falli langsótt og ekki liggja fyrir nein dæmi í greinargerð um slíka háttsemi.

Samtökin áréttá hér mikilvægi þess að ríkið gæti hófs við takmörkun á almennum rétti borgaranna til að sækja lögþendið álag á ofgreidda skatta og gjöld. Í athugasemdum greinargerðar með ákvæðinu er mikið gert úr því að allir gjaldendur séu í sömu aðstöðu og að jafnræði þeirra sé tryggt. Það skal hins vegar

áréttað að lagasetningin mun leiða til ójafnræðis á milli ríkisins sem kröfuhafa og almennings sem kröfuhafa gagnvart ríkinu. Stjórnvöld eru með umræddu frumvarpi að setja strangari reglur um meðferð vangreiddra skatta og gjalda heldur en ofgreiddra, ríkisvaldinu í vil. Er þannig ríkisvaldið í mun hagstæðari stöðu sem kröfuhafi vangreidda skatta heldur en almenningur sem kröfuhafi ofgreiddra skatta. Þess ber að geta að ofgreidd gjöld eru í sumum tilvikum komin til vegna ólögsmætrar innheimtu ríkisins og takmörkun á rétti borgaranna til að sækja endurgreiðslu þess fjár með lögbundnu álagi er varhugaverð.

Virðingarfyllst,

f.h. Samtaka atvinnulífsins

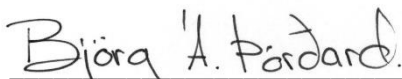
Heiðrún Björk Gísladóttir, lögfræðingur

f.h. Samtaka fjármálafyrirtækja

Margrét A. Jónsdóttir, lögfræðingur

f.h. Samtaka iðnaðarins

Björg Ásta Þórðardóttir, lögfræðingur

f.h. Samtaka ferðaþjónustunnar og Samtaka verslunar og þjónustu

Benedikt S. Benediktsson, lögfræðingur